

संपादकीय

શેતકર્યાંચે જગળે, જટીલ પ્રશ્ન?

आजच्या किमतीत शेतमालाची विक्री करने शेतकऱ्याला न परवडणारी आहे. दिवसेंदिवस रासायनिक खातचे भाव, बींबियाणे- कीटकानशंकेव मजुरीचे दर, सतत वाढात राहील्यामुळे शेतकऱ्यांना उत्पादन वाढविणे, ही कठीण समस्या तयार झाली. हमी भावापेक्षा कमी भावात विक्री होऊन नये अशी केंद्र सरकारने व्यवस्था कांवेळी नाही? सर्गस हमीभावाच्या खाली शेतमाल विकल्प्या जात आहेत. वास्तविक हमीभाव म्हणजे कमीभाव आहेत. आहीचे अवकल शेतकऱ्यांनी आपांदार - खासदार, मंत्रांगां दोक्यावू घेऊन नाचत आहोत त्यांने हाप ते घालने

नम्राणा डाकावक बज्जा नाया जाहो. त्पाव हार तु वालूऱा संत्कार करत आहोत. राज्य व केंद्र सरकारने त्यांना निवडणुकीच्या खर्चसाठी (कमिशन खाण्यासाठी) विकासकामाच्या नावाने दिले ला तो निधी असतो. राजनीतीसाठी शहेरेखुष ठेण्यासाठी, सरकार शेतकऱ्याचा बटी घेत आहे. म्हणूनच शेतकऱ्याच्या जगण्यासाठी शेतीमालाचा भाव, ही एक गंभीर समस्या देश पालीवर तयार झाली. अयोध्येत राम, शेतात गळतोधाम, अनभीकनको, घेउ घामाचे दाम. शेतकऱ्याचे पंचप्राण शरद जोशी झण्णावये, -- कुऱ्याचे शेष्टूसल्ल होईल, पण शेतकी एकत्र येणा नाहीत. शेतमालाच्या भाव वाढाऱ्यी मार्गी करणे ही केंद्र व राज्य शासनाच्या नजरेत कोरटाच्या व्यवस्थेत अन जीवनाशक वस्तूच्या कायद्यात तो युन्हा आहे. शेतकी हाच यु-होणाऱ्या उतो. तरीपण अंदोलने करण्यासाठी मार्गील काढात लाखांनी शेतकी रस्त्यावर उतरला, आणि अनवधान्य उत्पादनात आधाडीवर राहिला, पण सरकारचे भूत डोक्यावर बसेल हे त्याला माहिती नव्हते. शेतीमालाचा भावाचा प्रश्न हा रस्त्यावरचा नाही. अन तो अंदोलनाची ही नाही. जनतेतू एक नेता तयार होतो. असेच आतापर्यंत टोपल्यांने नेते तयार झालेत, ५ सोयाबीन, कापूस, तूरीचे भाव दहा - बारा वर्षात खाली आलेत. शेतकऱ्याच्या आर्थिक धोण्याचा प्रश्न केंद्रातील संसेच्या विचाराधीन असलेला विषय आहे. हे प्रश्न पंढरीत पांडुंगा किंवा अयोध्येत राम सोङ वणार आहे काय ? जोपर्यंत शेतमाल हा जागतिक बाजारपेटो जाणार नाही, तोपर्यंत शेतीमालाचे भाव वाढाऱ्यार नाही. अणी त्यासाठी आयत-

निर्यात धारणे मुक्त असावी . ज्याप्रमाणे केंद्र सरकारने कापूसू राज्यबंदी हटविल्यामुळे शेतमाल प्रत्येकराज्यात जाऊ लागला . तसेच केंद्र सरकारने देश पातळीवरील निर्यात बंदी उठवावी व शेतमाल निर्यात होऊन अमेरिका, युएप, जपान, ब्रह्मदेश, चीन, पाकिस्तान मध्येहोता त शेतकाचाल शेतीमालाचे भाव वाढवून मागण्याची गरज पडणार नाही . आतापर्यंत आंदोलनात शेतकऱ्यांनी अश्रुआच्या नळकऱ्यां, गोळीबार, लाठीहळ्या, हे सर्व काही सहन क्लन पंतू शेतीमालाच्या भावाचा प्रश्न सुटला नाही . अनु तो सत्ताधीशाना सोडवायचा सुद्धा नाही . कारण सरकाराला राजनीतीच्या गरजेसाठी पिकवणाऱ्या पेक्षा खाणाऱ्याची जास्त काळजी पडली आहे . देशातील मतदान हे खाणाऱ्या वर अवल बून आहे . शेतीमालाला भाव न देता, शासकीय स्वस्त दवाखाने, गावागावत स्वस्त मालाचे धायू दुकेने लावून शेतकऱ्यांची बेड्जती केली . ज्या गावात शेतमाल पिकतो त्याच गावात स्वस्तच असतो, मग स्वस्त धायाचे दुकान लावण्याची गरज काय ? परंतु सरकारने अजून २/- किलो धायू व ५००/- महिन्याचे अनुदान देऊन, शेतमजूर आळशी बनविला व शेतकऱ्यांनी कम थांड केली . अपाटप खासदारांनी मंत्र्यांनी

शेतकऱ्याचा प्रूऱ द्युपा कराना. अमदार, खासदाराना, मन्याना, मोर्चे काळून तहसीलदार व जिहाधिकाऱ्यांना निवेदन दिली. मग कर्मचाऱ्यांना निवेदने देऊन प्रश्न सुटणार आहे कां? ते फक्त निवेदने स्वीकारून राजव वर्क वैद्याला पाठवतात. मग ही गोषाराज्य व केंद्रात माहित नाही का? म्हणजे हा शेतकऱ्याता चुल्या बनवण्याचा फंड राज्यकर्त्यांनी वापला. अन अशा चुयागिरीला समाज बढी पडला. म्हणजे ज्येतेला हा सुद्धा एक तमाशा आहे. यापुढे शेतकी, शेतमुरुंगी अशा मोर्चात सामील होऊन राजकीय पक्षाची फक्त दुकनदारी वाढवून ये. अशा मोर्चात सामील होऊन कधीही शेतमालाचे भाव वाढणार नाहीत, तर त्यासाठी निर्यात बंदी हटवावी लागेल. जाती, धर्मचे प्रश्न सोडवण्यापेक्षा अर्थिक धोस्नाचे प्रश्न सोडविलेत नक्कीच समाज परिवर्तन होईल, असे चर्चासत्र श्री धनंजय पाटील काकडे यांनी सांगितले. शरद जोशी म्हणायचे- सरकारचे धोरण, हेच शेतकऱ्यांचे मरण. विद्यमान आमदार, खासदार सकार चालवीतात तर मग हेच खन्या अथवी शेतकऱ्यांचे मरेकी आहेत. शेतकीरी आत्महत्येला तेच जबाबदार आहेत. राजकीय पक्षांचे अनेक निर्थक विचार डोक्यात घालून (मंदिर, मजित, जाती, धर्म, मराठा- ओबीसी हे फक्त निवडणुकीपुते विषय असतात.) शेतकऱ्यांचा सत्यानाश केला. आतोपर्यंत आमदार, खासदार, मंयांनी, ग्रामीता प्रचारक आणि कवी, लेखकांनी फक्त शेतकीरी दुःखाचा ढांगाचा पसारा स्टेजवर मांडला. कितीही दुर्खाचीवी कवीता गायिती, छान हिंशोबाचे लेख लिहिले, तरी सरकारला काही फक्त पडत नाही तो पर्यंत शेतकऱ्यांची आत्महत्या सतत जनतेच्या लक्षात येत आहे. आयात- निर्यात धोरणामुळे शेतकीरी संघवीले जात आहे. गेल्या ७५ वर्षात जी काँफैने धोरणे राबवली तीच भाजपा सरकारने राबवली. जोपर्यंत शेतकीरी विरोधी कायदे हे बदल ताही तो पर्यंत शेतकऱ्यांची आत्महत्या सतत वाढणार. मतदाराने आतोपर्यंत धरणेशाहीला निवडून पाठविले आमदार- खासदारांनी राजकीय पक्षाची गुलामी व लाचारीला स्वीकारली. त्यासाठी शेतकीरी संघटविचे किंवा शेतकीरी आर्थिक

आरणाचे विचारवत आमदार - खासदार निवडून आणणे हेच आता आवश्यक आहे. ज्यांनी आतापर्यंत भ्रष्टाचार केला तेच भ्रष्टाचारी माणसे जर निवडू पाठविलेत रुपुहा भ्रष्टाचार वाढाऱ्या आहे, म्हणजेच जो उमेदवार खर्च करणा नाही त्याला निवडू पाठवावेलागेल. गजकरणात बदल झाल्याचिशायक ही व्यवस्था दुरुस्त होणेशक्य नाही. विधान भवन संसद मध्ये आवाज उठाणारी आमदार - खासदार नसल्यामुळे ही वस्तुस्थिती आहे. आजचे आमदार - खासदार हेफक्त-नागिकी, अस्पानी संसदेया विषयावर बोलतात व नियमी मागतात. पांतु शेतमालाचे भाववाढो होण्यासाठी कोणीही बोलत नाही. गोल्या दहा वर्षात सोयाबीनचे भाव सतत तेच ४५०० आहे व सोयाबीन तेलाचे भाव तिप्पण वाढलेले वस्तुस्थिती आहे. सरकार ॲन्डायगिक उत्पादित वस्तूचे भाव वाढविवेच व शेतमालाचे भाव तेच ते स्थिर ठेवते. आवाज उठवीणाऱ्या शेतकरी नेतृत्वार कोर्ट केसेस दाखल करते. मार्गे ३० डिसेंबर २०२३ नाशिक, १ जानेवारी २०२४ पुणे व ६ जाने. २०२४ अमरावती येथे शेतकरी संर्घण समिती व शेतकरी-वारकरी कक्षकी महासंघाच्या वरीने सरकारची नियर्त बंदी अनु शेतकऱ्यांची मार्केट बंदी या विषयावर चाचासर झाले. शेतमालाची विक्री कृषी उपच बाजार समितीन करता बाहेर व्यापार पेटेत शेतकऱ्यांनी आपल्या गरजेनुसार करावी. केंद्र सरकारने आयात करून शेतीमालाचे भाव पाडलेत म्हणून नियर्त बंदी उठेपर्यंत शेतकऱ्यांनी अंहिसा व शांततेने चालणाऱ्या आंदोलनात सहभागी व्हावे असे आवाहन शेतकरी नेते शी धनंजय पाटील काकडे यांनी जाहीर केले. शरद जोशी म्हणायचे - कृषी उत्पन्न बाजार समिती हे शेतकऱ्यांचे कल्लाखाने आहेत. शेतकरी आत्महत्या रेहेप्यासाठी आर्थिक धोरणे व्यवस्थित न राबविल्यामुळे आजी - माजी आमदार - खासदार, मंत्री, मुख्यमंत्री, पंत्रप्रधान जबाबदार आहेत. पुहाहा आता निवडूणुकीच्या दौऱ्यात आम्हीच तुमचे तारणहार आहेत, असे हे संगतील. आता हे तुमच्या कष्टाच्या तिजो-न्या लुटलेल्या तुम्हालाच वाटाणार आहेत. त्यासाठी आता एकच पर्याय आजी - माजी आमदार - खासदारांना गावबंदी हाच एक पर्याय आहे. विचार बदला, आत्महत्या टाळा.

卷之三

卷之三

卷之三

卷之三

卷之三

राज्यातील दहा विद्यार्थिनींना न्यूयार्कमध्ये मिळणार शिष्यवृत्ती

मुंबई | वृत्तर

महिलाचे सबलीकरण व्हावे, त्याना उच्च शिक्षणाची संधी मिळावी तसेच आर्थिक परिस्थितीमुळे शिक्षणात खंड पडू नये म्हणून न्यूयॉर्क येथील बरो ऑफ मॅनहॅटन कम्प्युनिटी कॉलेज (बीएमसीसी) या समुदाय महाविद्यालयानेसन २०२४ मध्ये महाराष्ट्रातील दहा विद्यार्थिनींना इत्यात बारावा नंतरच्या पदावाची शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती देण्याचे जाहीर केले आहे. या शिष्यवृत्तीमुळे महाराष्ट्रातील दहा विद्यार्थिनींना उच्च आणि व्यावसायिक शिक्षणासाठी न्यूयॉर्क स्थित येण्याची महाविद्यालयात प्रवेश मिळाणार आहे. राष्ट्रीय शिष्यवृत्तीच्या रूपानेमहाराष्ट्रातील विद्यार्थिनींना आंतरराष्ट्रीय शिक्षणाची कवाढे खुली होण्याची असल्याची माहिती शिक्षणमत्री दीपावली केसरकर यांनी दिली. मुंबई महानगरपालिका मुख्यालयातील पत्रकार कक्षात बुधवारी त्यांनी ही माहिती दिली. या संघीप्रमाणे आणखी एक अशाच प्रकारची संधी जर्मनी मधील शैक्षणिक संस्थेतही उपलब्ध करून देण्यासाठी महाराष्ट्र शासन प्रयत्नशील असल्याचेही केसरकर यांनी नमूद केले यावेळी बरो ऑफ मॅनहॅटन कम्प्युनिटी

संजय रामदथ, महानगरपालिके च्या
नियोजन विभागाच्या संचालिका डॉ.
प्राची जांभेकर, शिक्षणाधिकारी राजेश
कंकाळ, शिक्षणाधिकारी राजू तडवी
उपस्थित होते. न्यू यॉर्क (अमेरिका)
येथील बरो ऑफ मॅनहैटन कम्युनिटी कॉलेज
(बीएमसीसी) या समुदाय महाविद्यालयाशी
महाराष्ट्र शासनाच्या शिक्षण विभागाने
आँगस्ट २०२४ पासून देण्यात येणार आहे.
या शिष्यवृत्तीसाठी इच्छुक विद्यार्थीनं निम्न
मुंबईतील जुहू स्थित श्रीमती नाथीबाबा
दामोदर ठाकरसी महिला विद्यालयी (एसएन्डीटी)
(एसएन्डीटी) येथे संपर्क करावा. अधिकारी
माहितीसाठी विद्यार्थीनं निम्न
www.bmcc.cuny.edu/app/
या संकेतस्थळाला भेट द्यावी, असे आवाहन.

अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेऊ इच्छिणाऱ्या
विद्यार्थिनींचा पहिल्या वर्षासाठीच्या टुकुनार गोपनी
सदर महाविद्यालय उचलाणार आहे. त्याचे
विद्यार्थिनींवर कोणताही आर्थिक भार न वै
त्यांचे शिक्षण सुरु राहणार आहे.
अभ्यासक्रमादप्यान शिष्यवतीप्राप्त तर
विद्यार्थिनींना गाहण्याच्या खर्चातही सवलता
देण्यात येणार आहे.

रामराजे-उदयनराजे यांच्यामधील वाद मिटला

साक्षीदार उभा महाराष्ट्र आहे. मात्र गेल्या काही महिन्यांपासून दोघांमधील मतभेद संपल्याचं चित्र आहे. पुण्यातील एका विवाह सोहळ्यात उदयनराजे भोसले आणि रामराजे नाईक निंबाळकर समोरासमोर आले. ही भेट साधीसुधी नव्हती, तर दोघांनी चक्र गळाभेट घेतली. काही

नमस्कार करून अदब्बाने विचारण्यासू कला
स्मित हास्य करीत फोटोसाठी पोज मुद्दा दिला
मात्र बंद दाराआड काय चर्चा झाली हे समा
शकले नाही. मात्र गेल्या काळी
दिवसांपासून या दोघा जणांची जवळी
वाढल्याचे चैव दिसत असून ही जवळी
कुणाला मारक ठरणार असा प्र

गारपीटभूते झालेले गुकसान,
मिळणार वाढीव दरावे गकसान भरपाई

छत्रपती संभाजीनगर | वडसंस्था

छत्रपती समाजानगर | वृत्तसंस्था
नोवेंबर २०२३ मधील अवेळी पाऊस, गारपी
यांसह नैसर्गिक आपत्तीमुळे शेतीपिकांच्या झालेल्या
नुकसानीसाठी राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या
निकषाबाहेर वाढीव दराने नुकसान भरपाई देण्याकरित
विभागातील सर्व जिल्हांनी येत्या तीन दिवसात माहित
पाठविण्याचे निर्देश, विभागीय आयुक्त विजयलक्ष्मी बिदर
यांनी आज जिल्हाधिकाऱ्यांना दिले. जमीन महसूल
वसुलीचे उद्दिष्ट पूर्ण करण्याच्या तसेच वाढू डेप
कार्यान्वित करण्याच्या सूचनाही त्यांनी दिल्या. श्रीमती
बिदरी यांच्या अध्यक्षतेखाली आज विविध विषयांवर
आढावा बैठक झाली. राज्यात २६ ते २८ नोवेंबर
२०२३ दरम्यान व पृष्ठील कालावधीत अवेळी पाऊस

व गारपीट यासह नैसर्गिक आपत्तीमुळे झालेले शेतीपिकांच्या नुकसानीकरिता बाधित शेतकऱ्यांना भरभार देण्यासाठी शासनपत्र प्राप्त झाले होते. याप्रमाणे नागरिकांनी विभागातील सर्व जिल्ह्यांकडून प्राप्त माहितीनुसार एकूण ५५,१५७,४३ हेक्टर बाधित क्षेत्रासाठी ७४६४.८८ लक्ष निधीची मागणी अहवाल सादर केला होता. याची १९ डिसेंबर २०२३ रोजी झालेल्या मर्मिंगडळ बैठकीची बाधित शेतकऱ्यांना राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीची निकषाबाबूद्दे वाढीव मदत करण्याचा निर्णय घेण्याची आला. यानुसार १ जानेवारी २०२४ रोजी शासन निधीची निर्गमित करण्यात आला. यास अनुसरुन विभागातील सर्व जिल्ह्यांनी येत्या १९ जानेवारी पर्यंत नव्याने माहिती पाठविण्याचे निर्देश श्रीमती बिदरी यांनी दिले. जर्मनी

महसूल वसुलीबाबत बैठकीत माहिती घेण्यात आले विभागात ठरवून दिलेले ८२५ कोर्टींचे उद्दिष्ट जम महसूल व गौण खनीजाच्या माध्यमातून पूर्ण करण्यात सूचना त्यांनी दिल्या. हे उद्दिष्ट पूर्ण करण्यासाठी महसूल विभागातील यंत्रणांनी जोमाने कामाता लागावे तर उद्दिष्टपूर्तीची दखल जिल्हाधिकारी ते तलाठीपर्यंत संबंधित अधिकारी कर्मचाऱ्याच्या गोपनिय अहवालामध्ये घेण्यात येणार असल्याचेही श्रीमती बिदरी यांनी संकेले. राज्य शासनाने मागील वर्षी वाळू धोरण जारी केले असून विभागातील सर्व जिल्हामध्ये वाळू डॅक्यूमेंट्स कार्यान्वित करण्याकरिता राज्य शासनाची पर्यावरण मंडळांनी अंतिम टप्प्यात आहे. वाळू डेपोच्या ठिकाणी वेळीहींगि उभारण्यासह उच्च न्यायालयाच्या आदेशाचे पालन करावा.

सर्व जिल्हांनी येत्या २६ जानेवारी पासून वाळू डेपो कार्यान्वित करावे, अशा सूचनाही त्यांनी केल्या. ई-चावडी सॉफ्टवेअरमध्ये निर्देशित २१ गाव नमुन्यांची १०० टक्के नोंद पूर्ण करून विभागातील ८६९६ गावांमधील वसूलीचे उद्दिष्ट साध्य करण्याचे निर्देशाही यावेली श्रीमती बिदरी यांनी दिले. मुख्यमंत्री सौर कृषी वाहिनी योजनेतर्गत सौर ऊर्जा प्रकल्पासाठी विभागात एकूण २७७ उपकेंद्र उभारण्यात येत आहेत. यापैकी १८६ उपकेंद्रासाठी शासकीय जमीन अधिग्रहीत करण्यात आली आहे. तर ४८ उपकेंद्रासाठी अंशात: जमीन उपलब्ध झाली आहे. उर्वरित ४३ उपकेंद्रासाठी खाजगी मालकीची जमीन महावितरण कंपनीला उपलब्ध करून देण्यास आवश्यक मदत देण्याच्या सुचना श्रीमती बिदरी यांनी दिल्या.

